

Tekst 1

Bu bir ilandır

21. YÜZYILIN İLACI “CEP DOKTORU”

Bu minik sağlık kaynağı, vücut üzerinde taşıma suretiyle migren, kan dolaşımı bozuklukları, alerjiler, kalpteki ritim bozuklukları, uyku sorunları, depresyon vs. gibi birçok şikayetleri ortadan kaldırır.

Birkaç yıl önce Münih’e taşınan Bayan Denis B. önceki iki buçuk senelik süre içinde, üç kere iş yerini kaybetmişti. Sebep ise her defasında aynıydı: Kendisini iyi hissetmeyip, çok çabuk sinirleniyor ve özellikle hava değişimlerinden etkilenerek, geceleri de gerekli miktarda uyku alamamasından dolayı performansı gittikçe azalıyordu. Bu süreç içinde ilaç kullanmadan hiç bir şey yapamayacak hale gelmişti. Bu nedenlerden dolayı çok sık hasta olup işe gidemeyince, işvereni ile sürekli olarak sorunlar yaşıyor ve sonunda çıkışı veriliyordu. Yeni işbaşı yaptığı şirketten de neredeyse işten atılma durumuna gelmişken, şefine danışarak problemlerinden bahsedince, ondan kendisinin de aynı sorunları yaşadığını öğrendi. Şefi ona “Pulsette” isimli küçük bir cihazı göstererek, bunu kullandığından beri tüm sorun ve şikayetlerinden kurtulduğunu anlattı.

“Pulsette”yi nasıl sipariş edebilirsiniz?
Almanya’dan **07471-61 77 99** nolu telefonu, Almanya dışından ise **0049-7471-617 799**’u ararsanız Bay **Kemal Akil** sizlere ayrıntılı bilgi verecektir.
İnternet’te **www.i-bangert.de** sitesinden de bilgi edinebilirsiniz.
Ayrıca **ibangert@aol.com** adresimize bir **e-mail** veya **07471-126 21** nolu hattımıza bir **faks** yollayabilirsiniz.
Posta adresimiz ise şöyledir:
Kemal Akil, c/o Ivanka Bangert
Ehrenbergweg 8,
D-72379 Hechingen

Denis B. bunun üzerine bu cihazı ısmarladı ve mucizevi şekilde, yaklaşık üç hafta içinde kendisi de bütün şikayetlerinden kurtuldu.

Tüm dünyada buna benzer öykülerden çok sayıda örnek verebiliriz. Ancak amacımız daha fazla anlatarak sizlerin canınızı sıkmak

değil, sizlere daha ziyade bu cihazdan bahsetmek.

Burada olağanüstü bir olay değil, 21. yüzyıl tıbbının yeni bir icadı sözkonusudur. “Pulsette”, biyolojik bir manyetik alan jeneratörüdür. Uzmanlar bu olağanüstü cihazın etkilerini şöyle izah ediyorlar: “Pulsette”, ELF çevresinde pil ile çalışan bir düşük frekans transformatörü olup, değişik akımlı elektromanyetik sahası olumsuz etki yapan biyolojik sahaları etkisiz kılmaktadır. Böylece vücutta yeniden dengelenmiş bir reaksiyon meydana geliyor, böylece ağrılardan kurtularak bir ferahlama hissediliyor.

Dolayısıyla negatif sahalardan insanın organizmasına etki yapamıyor. Vücudumuzun gösterdiği reaksiyon ise kendimizi iyi hissetmemiz, ağrılardan kurtulmamız ve performansımızın belli bir miktarda çoğalması oluyor.

Kısaca, “Pulsette” vücudumuzun etrafında bir koruyucu bir siper oluşturuyor ve kendimizi iyi hissetmemizi sağlıyor. Bu sayede almak zorunda kaldığınız ilaç miktarının da azaltılabilmesi, hatta tamamıyla bırakılması da mümkündür. “Pulsette” isimli cihaz değişik üniversitelerde ve kliniklerde kontrolden geçmiştir. Çeşitli uygulamalar arasında, migren, depresyon, akciğer hastalıkları ve kemik kırılmalarından şikayetçi hastalar üzerinde denemeler yapılmıştır. Tüm test yapılan hastaların yüzde 95 ile 98’inde başarı elde edilmiştir.

“Pulsette” kullananların çoğu, onun kendilerine normal bir yaşantıyı yeniden sağladığını ve ondan kesinlikle vazgeçemeyeceklerini açıkça ifade etmektedirler.

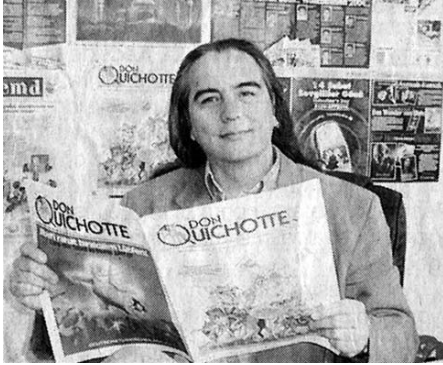
Tekst 2

Don Quichotte, ‘Göçmen Mizah Dergisi’ olma yolunda

1 **Kültür Servisi-** Almanya’da aylık olarak yayınlanmakta olan, Avrupa’nın tek Türkçe ve Almanca mizah dergisi Don Quichotte’un ikinci sayısı çıktı. Değişik ülkelerden yazar ve çizerleri biraraya getiren Don Quichotte’ta dünyadaki olaylar ve güncelliğini yitirmeyecek konular işleniyor. Almanya’da yayınlanmasın rağmen, sadece Türk ve Alman mizahseverleri değil, ülkede yaşayan tüm yabancıları okur ve yazar-çizer kadrosunda görmeyi hedefleyen Don Quichotte’un, gerek dergi, gerek sanal yoldan yirmi bin üzerinde bir kitleye ulaştığı tahmin ediliyor.

2 Ön kapağında **Schröder**’e atılan tokatı, arka kapağında ise **Metin Kaplan**’ın sınırdışı komedisini konu alan Don Quichotte’un ikinci sayısı geniş alanda Frankfurt, Berlin, Stuttgart, Augsburg, Ulm, Mannheim ve çevresinde dağıtılıyor. Eylül ayından itibaren ücretli olarak satılması ve abone sistemine geçilmesi düşünülüyor.

3 Geçtiğimiz hafta, Don Quichotte’un tanıtımı için İstanbul’a giden derginin yayın yönetmeni karikatürist **Erdoğan Karayel**’e medyanın ilgisi büyük oldu.

Don Quichotte dergisi yayın yönetmeni karikatürist Erdoğan Karayel

4 Oğuz Aral’la da görüşen Karayel, ustasının övgü dolu sözleriyle karşılaştı. 55. sanat yılında kendisine armağan edilen dergiyi dikkatle inceleyen büyük karikatür ustası, sağlık nedenlerinden dolayı artık eskisi kadar çizemediğini, ancak Don Quichotte’un yaşaması için elinden gelen desteği yapacağına söz verdi.

ALMANYA’DA İLGİ ARTIYOR

5 Don Quichotte’a ilgi Almanya’da da gün geçtikçe artıyor. Stuttgarter Zeitung gazetesi, MultiKulti 1 haber portalı, SWR.DE-Funk, Türkiye’nin Sesi ve Essen radyoları dergiyle

ilgili geniş haber yaparak, Karayel’i canlı yayında konuk ettiler.

6 Almanya’nın belli başlı kentlerine gittikçe yayılmaya başlayan Don Quichotte, Berlin’de yaşayan derginin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olan gazeteci-karikatürist Hayati Boyacıoğlu ve derginin teknik sorumluluğunu yürüten gazeteci-webmeister Ali Yıldırım’la hedef kitlesini genişletmeye çalışıyor.

7 Geçtiğimiz haftalarda Berlin’i ziyaret eden TBMM Başkanı **Bülent Arınç** ve CHP milletvekili **Kemal Derviş** de, Don Quichotte’u beğenen ve övgü dolu sözler söyleyen siyasetçiler arasındaydı. Schröder’li ikinci sayıyı inceleyen Bülent Arınç ve beraberindekiler, bazı karikatürlere kahkahayla gülerken, bazı karikatürleri de uzun uzun inceleyip, yorum yaptılar.

8 Üçüncü sayısının hazırlıklarının yapıldığı bugünlerde, gittikçe artan yazar-çizer kadrosuyla dünyanın tek “**Göçmen Mizah Dergisi**” olmaya aday Don Quichotte’a Türkiye’nin yanısıra; Kanada, İngiltere,

- Bosna, Ürdün, KKTC, Hollanda, Belçika, İsviçre ve Almanya'da yaşayan sanatçılar, yazı ve çizgileriyle destek veriyorlar.
- 9 Bunlardan bazıları şunlar: **Oğuz Aral, Nezh Danyal, Bülent Arabacıoğlu, Gürbüz Doğan Ekşioğlu, Tan Oral, Erdoğan Başol, Raşit Yakalı, Semih Balcıoğlu, Yakup Karahan, Gürcan Gürsel, İsmail Doğan, Hayati Boyacıoğlu, Siyami Yozgat, Mehmet Ünal, Morad Tienti, Reshad Sultanovic, Emad Hajjaj, Atay Sözer, Muammer Kaylan, Varujan Hanamirian, Orhan Coplu, M. Ali Taşkoparan, Fevzi Kaşlı, İlhami Kızılay...**
- 10 Avrupa'nın tek Türkçe ve Almanca mizah dergisi Don Quichotte şu anda sadece ilan

gelirleriyle ayakta durmaya çalışıyor. Hedefleri, en kısa zamanda Türk ve Alman iş dünyasından sponsorluk desteği alarak, Almanya genelinde daha geniş bir mizahsever kitlesine ulaşabilmek. Böylelikle, AB'ye girme hedefinde ve mücadelesinde olan Türkiye'nin öncelikle kültürüyle ve sanatıyla AB'ye girmesini başarmak onun birincil hedefi. Don Quichotte yönetim kurulu, dergiyi uzun süreli yaşatabilmek için şimdiden gerekli önlemleri almış bile. Sponsor bulunamadığı takdirde, en başta Erdoğan Karayel olmak üzere diğer kurul üyeleri sırasıyla arabalarını satarak, daha geniş kitlelere ulaşabilecek kaynağı sağlamaya çalışacaklar.

Cumhuriyet Hafta

Tekst 3

Tarım kültürünün yeni yıl ve takvime katkısı

- 1 Bir çok ansiklopediye göre, en eski yılbaşı kutlamaları Babillilerde mart ortası; Asurlularda güzün ılıman ayı olan eylül ayında (MÖ 2000 yıllarında); Fenikeliler, Persler yılbaşını ılıman güz aylarında ve Yunanlılar ise MÖ 5. yüzyılda kışın kutluyorlardı. Kimi, Hazreti İsa'nın doğum günü olarak 25 Aralık'ta, Ermeni Kilisesi 6 Ocak'ta kutluyor. İranlılar, tanrılarında Mitra'nın doğum günü olan 25 Aralık tarihini yılbaşı olarak benimsemiş. Gregoryan takvimi 1 Ocak tarihini yeni yılın başlangıcı olarak kabul ederken, eski Romalılar 17 Aralık tarihinde Satürn şenliğini kutlar; Roma takvimi ve Mezopotamyalılar 21 Mart tarihini kutlar, Mısırlılar da 15 Temmuz'u Nil'in taşma günü olarak kutlardı.
- 2 Yeni yıl geldiğinde şimdiki renkli görüntülere benzer görüntüler Roma'da varmış. Evler yeşillendirilir, ışıklandırılır, çocuklara ve yaşlılara armağan verilmiştir.
- 3 Gerçi ülkemiz yeni yıla yabancı değil. Batı aleminin her yıl Noel olarak kutladığı Noel Baba Santa Claus Demre'de olduğu için Anadolu halkları yeni yıl kutlamalarını eskiden beri biliyorlar. Osmanlı döneminde de yeni yıl kutlamaları yapılmış. Dönemin yüksek devlet memurları ve vezirler padişahı ziyaret ederek kutlarmış (padişahım çok yaşa). Padişah da kendilerine muharremiye adı altında altın, para ve başka armağanlar vermiş.
- 4 Ülkemizde geleneksel kültürü ve dini inanışları gereği halen yeni yılı farklı zamanlarda kutlamakla beraber, artık yılbaşı gecesi yerleşik duruma geldi.
- İyi ürün dileği**
- 5 Yeni yılın hep şenliklerle kutlanmasının temelinde, verimli ürün beklentisi ve gelecek yılı iyi geçirmek dileği yatar. Temeli insanın besin kaynağı olan gıda güvencesine dayanır.
- 6 Tarımla uğraşan çiftçiler için ekim, dikim ve hasat zamanı hayati önem taşımaktaydı. Bu anlamda güneşli ve yağmurlu geçen dönemlerin, nehirlerin ne zaman taşacağıının, ne zaman gel-git olacağıının bilinmesi, yerleşim yerlerinin seçimi ve tarımsal üretimin güvencesi için de önemliydi.
- 7 Bunun için insanlar Güneş, Ay ve yıldızlarla yakından ilgileniyordu. Bu amaçla astroloji (müneccimlik) geliştirilmişti.
- 8 Nil, düzenli olarak 15 Temmuz'da taşıdığı için Mısırlılar bu günü yeni yılın başı olarak kutlarmış. İnsanlar yaşamlarını yerleştikleri nehre göre şekillendirmek zorundaydı. Örneğin Nil nehrinin taşması sonucu tarım alanları ve sınırları bozulduğu için, toplumsal sorunlar oluşuyordu. Eski tarım alanlarını ölçümle yeniden saptamak için geometri bilimi geliştirilmişti.
- 9 Dönemin hermetik rahipleri takvim geliştirirken yılı üç mevsime ayırmışlardı: 1) Nil nehrinin taşması, 15 Temmuz, 2) Alüvyonlu toprakların ekim mevsimi, 3) Hasat mevsimi
- 10 Gökyüzünün sürekli olarak gözlenmesi sonucu bazı gök cisimlerinin diğer yıldızlardan farklı olarak belirli sürelerde hareket ettiğini görmüşler ve bununla iklim değişimi arasında bir ilişki kurabilmişlerdi. Bilgili kişiler o dönemde büyük önem taşıyordu ve ürünlerde önemli bir pay bilginlere veriliyordu.
- 11 Pratik ihtiyaçtan doğan bu süreçte, gözlem, saymak ve hesaplamak **astronomi** bilimini doğurdu. Dönemin astronomları veya gök bilimcileri en saygın kişilerdi.
- 12 Tarımın yaygın bir şekilde yapılması için önem verilen gökyüzü incelemesi zorlu ve süreklilik isteyen bir işti. Mısır'da Nil'in taşmasının yarattığı pratik sorun ve sorunu çözme ihtiyacı, MÖ 2700 yıllarında Güneş takvimini doğurdu. Bir yılın 365.2422 gün olduğu o zaman belirlendi.
- 13 Sümerler ve Mezopotamyalılar ayın 29 günlük periyotlar içinde değişim gösterdiğini saptadı. Daha sonraları güneş takvimi ve ay takvimi birleştirildi. Dönemin bilginleri o zaman 6 tabanlı takvim sistemini geliştirdi. Yılın 12 ay (2 x 6), ayın 30 gün (5 x 6) ve (6 x 60) 360 gün olduğu o zaman belirlendi, aradaki 5 gün de tatil ve eğlenceye ayrıldı.
- 14 Temeli 60 sayısına dayanan sezagesimal sistem, Mezopotamya'da geliştirildi, bir günün 24 saat, bir saatin 60 dakika, bir dakikanın 60 saniyeye bölündüğü o zaman belirlendi. Tabii bu denli bilgiyi oluşturmak için matematiksel cetvellerin kullanılması gerekiyordu. Bugün bile kullandığımız Babillilerden

kalma rakamlar ve cebir o günün ürünüdür.

15 Takvimin başlangıcı

Her ne kadar yılbaşı 2003-2004 yıldır Gregoryan takvimi, yani İsa'nın doğum tarihi dikkate alınarak kutlanıyorsa da, insanlığın yazılı tarihi MÖ 3000-4000 yıl önceye kadar dayanır. Ancak değişik toplumların takvim başlangıcı farklılıklar oluşturuyor. Mısır takvimi Sirius gezegeniyle Güneş'in keşiştiği yıl (MÖ 4241), Hicri takviminde Hicret 16 Temmuz 622 ve Fransa'da yakın geçmişe kadar 1805 yılına kadar 22 Eylül 1792, takvimin başlangıcı olarak kabul edilmişti.

16

Hangi tarih yeni yıl olarak alınırsa alınsın, temel amaç sürdürülebilir bir tarım için yılın bütün süreçlerinin doğru tespit edilmesidir. Bugün artık resmi olarak 31 Aralık'ı 1 Ocak'a bağlayan gece, yeni yılın başlangıcı olarak kabul görmüştür. Ancak şimdi bile dünya coğrafyasında bulunduğunuz konuma göre, bazılarından erken veya geç yeni yıla girebilirsiniz. Siz yılbaşı akşamına hazırlık yaparken, Yeni Zelandalılar, Avustralyalılar, Çinliler, Malezyalılar çoktan yeni yılı kutlamış olacaktırlar. Biz yeni yılı kutlarken bazıları geleneksel hindi yemeklerini hazırlamaya başlıyor olacaktırlar.

Prof. Dr. İbrahim Ortaş,
Çukurova Üniversitesi

Tekst 4

Tomris Uyar, edebiyatımızın en narin yerinde duran anlatıcıydı

Gündökümü sona erdi

FERİDUN ANDAÇ

Çağdaş Türk öykücülüğüne yeni açılımlar kazandıran Tomris Uyar bugün Teşvikiye Camii'nde kılınacak öğle namazından sonra Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilecek.

1

Öyküleri, gündökümleri ve İngilizce'den yaptığı çevirileriyle edebiyatımıza sürekli 'yeni kan' taşıyan Tomris Uyar, bir dil ve yazı ustasıdır. Yaşama biçiminin ayrılmaz bir parçası olan yazmak eylemi onun için soluk almak gibi bir şeydi. Gününe, gecesine ağan yazmanın tınısını hissetmekti. O, bunu, biraz da şöyle yorumluyordu: "**Bizim hastalığımız bir tür metodu olan delilik. Çok sıkı disiplin gerektiriyor. İyi bir ön hazırlık şart. Bu durumda hastalanmak için epey çaba harcamış olursunuz. Galiba da dünyayı kendi bildiğinizce değiştirmek, yeni bir düzen ya da düzensizliğe sokmak için böyle bir kaygıyla yazıyorsunuz. Üstelik öbür hastaların sandığı gibi zevk veren bir hastalık da değil. Bazen 'Ne yazıyorum, kime yazıyorum?' dediğiniz de**

oluyor. Yaratırken çektiğiniz zahmet bu karamsarlığa itiyor sizi."

Öyküleri yalın ve etkileyiciydi

Tomris Uyar, öykülerinde yalın, etkileyici bir duyarlık evreni kurmasıyla dikkati çekti. Toplumun değişik kesimlerindeki insanların acılarını, kaygılarını, sevinç ve özlemlerini dile getirdi. Giderek, toplumsal yaşamdaki değişimi, geçiş dönemi insanının gerçekliklerini yansıttığı gözlemlendi.

'Dizboyu Papatyalar' ve 'Yürekte Bukağı' öykücülüğünde yeni bir evrenin ürünleri toplamını oluşturdu. Birey ve toplum ilişkisinin özüne yönelik gözlemlerinde ayrıntılara önem verdi. Kurduğu bütünlük, oluşturduğu anlatı biçimi ile çağdaş Türk öykücülüğüne yeni açılımlar kazandırdı.

Geleneksel anlatı öğelerinin dışında bir anlatım örgüsü kurdu. Dış ve iç gözleme önem verdi. Betimlemeler, ruh çözümlemeleri, izlenimler, anılar, imgeler toplamıyla oluşturduğu öykülerinde; çağrışımlar, içkonuşmalar, bilinçakışı yöntemi anlatısının başat öğeleridir.

'Otuzların Kadını', onun öyküde yenilikçi arayışının örneğini getirir. Uyar, topluma ve insan gerçekliğine bakarken; bir değişim sürecindeki bireyin durumunu yansıtır. Kadınların dünyasından yansıyanlarda gösterdikleri ise bir mozaiktir. O bütüne tek tek baktırır. Her bir yaşamın ardındaki öykünün sırlı yanlarını gösterir. Anlamın peşinde olan bir öykücü kimliği daha da belirginlik kazanır bu yapıtıyla.

Uyar, 'Gündökümü' adını verdiği günlüklerinde yaşama tanıklığının bir başka boyutunu öne çıkarıyor: İnsanlara, yaşadıkları ortama, ilişkilerine dıştan değil içten bakan bir tavrı geliştiriyor.

Son kitabı 'Güzel Yazı Defteri' ile geldiği yeri, anlatıcılığını daha çözümleyici bir çizgiye erdirmiş olması biçiminde değerlendirebiliriz.

1) Oya Ayman, "Yazmak metodlu bir delilik" (söyleşi), Güneş, 28.5.1988

2 *İNSANIN YAŞAMINA APANSIZ GİNERDİ* Hayat doluydu

SIRMA KÖKSAL

Tomris, insanın hayatına apansız giren ve hep orada kalan insanlardandı. Yavaş yavaş, ağır ağır girmezdi kimsenin hayatına. Tek karşılaşma yeterdi. Çarpıcıydı, ışıklıydı ve hiç kuşkusuz hayatımda tanıdığım en güçlü kişiliklerden biriydi. Hatta öyle ki, güçlü kişilik olduğu varsayılan birçoklarının aslında böyle bir nam için nasıl da boş yere çabalayıp durduklarını anladığımız onu tanıyınca.

O, sizi etkilemek için çabalamazdı. Zaten öyleydi, kendisiydi ve bununla büyülerdi sizi. En zorlayıcı soruları sorardı, en acımasız eleştirmeniniz de yine o olurdu, görmezden gelmenize, boşvermenize, vazgeçmenize izin vermezdi. Çünkü bunlar onun hayatında

olmayan şeylerdi.

Yaşamı ciddiye alırdı ve bu konuda son derece titizdi. Hiçbir ayrıntıyı kaçırma izniniz yoktu onun yanında. Ama asık suratlı değildi. Çok güçlü mizah duygusu engellerdi bunu. Bütün titizliği ile bağlıydı yaşama ve insan Tomris'ten her şeyden önce yaşamın tadını çıkarmayı, hakkını vermeyi öğrenirdi. Hayatımda doldurduğu yer için her zaman borçlu kalacağım ona.

3

30 YILLIK DOSTLUĞUN ARDINDAN...

Yolum kesildi

HULKİ AKTUŇ

Tomris Uyar'ın ölümüyle, öykücülüğümüzün duyarlık atardamarlarından biri kesildi... Yalnız duyarlık da değil, bilinç atardamarlarından biri de kesildi.

1965 sonrasındaki öykü açılımının önemli adları, örneğin Tomris, öykü yazmakla yetinmez, öykü üstüne düşüncelerini de okuruna iletirdi. "**Otuzların Kadını**" ile, günlükleri ("**gündökümleri**") arasında sözgelimi, sayısız duyarlık ve bilinç bağı vardır. "**Aydınlanma anları**" ayrıca anılmalı.

Biz tanışalı, dost, arkadaş olalı, 30 yılı geçti. Konuşurduk, tartışırdık, didişirdik. Asla küsmedik birbirimize. O bana "**Yedinci Günah**"tan bir öykü yollamıştı; ben de ona "**Güz Her Şeyi Bilir**"den bir öykü yollamıştım. Ama, şu apaçık ortadaydı: Bir mektuplaşma yaratıyordu yaşamımız, duyarlığımız, bilincimiz. Her öykü birer mektuptu aslında.

Yalnızca bu değil. Bir yerde "**Hulki Aktunç'un naif salatalarını severim**" demişti. Birlikte Beşiktaş Pazarı'na gider, delicesine bahar alışverişi yapar, bizi kurt gibi bekleyenlere sofraya düzenlerdik. Eşim **Semra**'yı da orada tanıdım (1971).

Tomris öldü, Beşiktaş Pazarı'na yolum kesildi.

Cumhuriyet

Tekst 5

Can DÜNDAR

ADA

Televizyon körlüğü

- 1 12 Eylül'den sadece 8 hafta sonraydı.
Gazetelerin birinci sayfasında "Katili öğrenmek için aranacak telefon numaraları" yazılıydı. Ararsanız, Dallas dizisinin kahramanı JR'ı kimin vurduğunu öğrenebilecektiniz. Kanlı bir iç savaşta on binlerce evladını toprağa gömen ülke, bir askeri darbeden iki ay sonra ekran başına geçmiş, kendi evlatlarının değil, JR'ın katilini soruşturuyordu. Benim için "televizyon körlüğü"nün miladı orasıdır.
- 2 12 Eylül'den sonra renklendirildi televizyon...
Yayın saatleri artırıldı.
Askeri yönetim, hem propagandasını hem uyutma kampanyasını o kutudan yürüttü. Sonra Özal'la özel kanallar açıldı.
Beyin yıkayan bir borazana dönüşmüş "kamu yayıncılığı"nın tekeli kırıldı; yayın ortamı piyasanın insafına bırakıldı.
O güne kadar yasak, tehlikeli, ayıp bilinen ne varsa 20 yıl boyunca ekrandan yağdırıldı: Kan, şiddet, küfür, seks, arabesk, dansöz, kumar...
Yıllar yılı dünyaya tek siyah beyaz kutudan bakmaktan bunalmış toplum, bu rengarenk şenliği görünce akın akın ekran başına toplandı.
Bu izleyici, reklamcıya satıldı.
Ve öldüresiye bir düzey düşürme yarışı başladı.
En çok izlenen, en berbatı sunandı.
"Dünyanın en çok televizyon seyreden toplumu" böyle yaratıldı.
- 3 Milli Eğitim Bakanlığı'nın bir raporu, günlük TV izleme süremizi 3.5 saatten 4 saate çıkararak - ABD ile birlikte - "Dünyanın en telekolik halkı" tahtına oturduğumuzu bildiriyor. 20 yılda ekrana kilitlenmiş 50 milyon insan yarattık her yaştan...
Halkımız ne eşine, ne sevdiğine, ne çocuğuna ayırdığı vakti beyazcama veriyor. Peki seyrettiği ne?
Rating yarışının seyrine göre kah yerli film, kah reality show, kah yarışma, kah yerli dizi...
Başında kesekağıdıyla çocukken uğradığı tecavüzü ballandırarak anlatan kadınlar, bir turnike başında kendisiyle dalga geçen sunucuya "Biraz yardım" diye yalvaran yoksullar, hangi kaynana hangi gelini seçecek, hangi pop star adayı elenecek, ünlüler çiftliğinden ilk kim gidecek diye uykusu kaçanlar, ... ve ekrandan kovulan (veya kalıp günbegün çamura bulanan) usta haberciler, belgeselciler, yayıncılar...
TV seyircisi patlarken kitap okuru yok oluyor.
Bir Japon yılda 25 kitap okurken, Türkiye'de 6 kişiye yılda ancak bir kitap düşüyor.
- 4 Son 20 yılın televizyon yöneticileri bu tabloya bakıp "Biz ne yaptık?" diye dövünüyor mudur, yoksa eseriyle övünüyor mudur acaba?
Evlerine sokmayacakları adamları star yaparken, abazanlara gezi programı satarken, kaliteli yapımlara inatla kapıyı kaparken "Yayıdığımız şiddet ileride bizi de vurur, cehaleti övmek çocuklarımızın geleceğine mal olur, bunca saçmalığı izleyen bir toplum hepten aptal olur" diye düşünmüşler midir?
Yoksa "Bizim işimiz sinekleri cama yapıştırmaktı; onlar da bu kadar hevesle yapışmasaydı" mı diyorlardır.
- 5 Onlar ne derse desin; kesin olan bir şey var ki, onarımı kuşaklar sürececek bir tahribat yaşadık son 20 yılda...
Müsebbiplerinden insaf beklemek saflık olur.
Yapılacak şey, durumdan rahatsız olan yayıncıların, izleyicilerin örgütlenmesi ve yeni bir yayıncılık anlayışının zorlanmasıdır.
Son TV seyircisi de körleşmeden...

can.dundar@e-kolay.net

Tekst 6

DEFNE GÖLGESİ

TURGAY FİŞEKÇİ

tfisekci@superonline.com

Aşksız Toplum

Yaşar Kemal'in, TÜYAP Kitap Fuarı sırasında gerçekleşen bir panelde, günümüzün edebiyat ortamını eleştirmek için söylediği, "*Sanki bütün Türkiye sabah akşam aşkla yatıp kalkıyormuşçasına nedir bu aşk romanları?*" sözleri türlü ilginçlikler taşıyor.

Roman türü için toplumun aynasıdır, ona bakarak içinden çıktığı toplumu tanıyabilirsiniz denir.

Buradan yola çıkarsak, bunca aşk romanı yazılması, bunların da okurlarca kapışılması toplumumuzun aşk içinde yüzdüğünün mü göstergesi?

Elbette günümüz edebiyatıyla günümüz toplumu arasında bir ilişki vardır. Bunca kitap yazılıp bunca da satıldığına göre bu bağların toplumbilimciler tarafından araştırılması da ilginç sonuçlar verebilir.

Ben günümüz Türk edebiyatının günümüz Türkiye toplumunu -elbet aykırı örnekler dışında- yansıtan bir edebiyat olduğunu düşünmüyorum.

O halde satışları elli binleri, yüz binleri bulan bu romanlar nasıl bir gereksinimi karşılıyor?

İnsanların bunca alım gücünü kamçılamanın şey, ellerinde olana değil, olmayana ulaşma çabası olmasın?

Orhan Kemal, *Çamaşırcının Kızı* adlı kitabını tanıdığı bir emekçi kadına vermiş. Birkaç gün sonra kitabı getiren kadın, "*Ben bu yazılanları biliyorum, bilmediğim şeyleri anlatan bir kitap yok mu?*" demiş.

Ünlü roman eleştirmeni **György Lukács** da, romanın insan yaşamındaki değersizleşmeyle ilişkili olduğunu söyler. İnsan ne zaman değersizleşti?

Sınıflı toplumların ortaya çıkışından beri. Ama romanın ortaya çıkışı kapitalist toplumla birlikte. Kapitalizmin insanoğluna getirdiği değersizlik duygusu önceki toplumsal yapılardan çok farklı.

Bireyin sermaye karşısında ne denli değersiz olduğu her gün, her an kafasına

vurula vurula gösteriliyor. Kapitalist toplumun dayattığı insan ilişkileri insanları insanlığından çıkardı. Hasta bireyler, hasta toplumlar oluştu.

Böylesine para pul, mal mülk, alım satım, yalan dolan işlerine batmış bir toplumun bireyleri, ancak insanı saflık, güzellik ve karşılıksızlığın bir sonucu olarak ortaya çıkabilecek aşk duygusunun yanından geçebilirler mi?

Sahte değerlerin peşinde mutlu olacaklarını düşünen insancıklarımız hayatta bir türlü bulamadıkları aşk duygusunu romanlarda arıyorlar. Aşk üstüne yazılan romanların bunca satılması, aşkın değil, aşksızlığın göstergesi.

İnsanoğlu, doğasından gelen bir dürtüyle kendini değerli hissetmek ister.

Seçtiği siyasetçilerce, işyerindeki üstlerince, okuduğu rengârenk gazetelerce, izlediği televizyon kanallarınca, dinlediği müziklerce, hayatın her alanında sürekli aşağılanan insan elbet aşk duygusuyla yücelmek, değerlenmek, insan olduğunu anımsamak istiyor.

Ama aşk da insana görünmek için önce onun insan olmasını, insani değerlerle donanmasını, aşkı görebilecek gözleri olmasını ister.

Günümüzün çok satılan aşk romanlarının da doğrusu, aşka özgü temel değerlerden çok, insanların zayıf yanlarına seslenip onlardaki açlığı kullanan ürünler olduğunu düşünüyorum.

İnsanlarımız aşkı okuyacakları kitapları alırken bile sermaye düzeninin kendilerine tanıtım kampanyalarıyla sundukları ürünlere yönlendiriliyorlar.

Konu aşk ise, **Nâzım Hikmet** şiirlerinin peynir ekmek gibi satılması gerekmez mi?

Oktay Rifat'ın yazdığı aşk şiirlerinin dünyayı gezseniz bulamazsınız.

Tanpınar'ın *Huzur*'unun da en az öteki çok satanlar kadar satılması gerekmez mi?

Cumhuriyet

Tekst 7

Diş hekimliği, inşaat mühendisliği **out** Psikiyatri ve biyoloji mühendisliği **in**

Milyonlarca gencin her yıl üniversite kapısında yığıldığı, diploma hayali kurduğu bu günlerde, “hangi meslek gözde” sorusunun yanıtını bulmak pek de kolay olmadı.

Gençlerin gelecekleriyle ilgili en önemli kararı verdikleri bu dönüm noktasında ne yazık ki önlerinde bir veri yok. 22, “ülkemizde hangi mesleğe, ne kadar insan gerekli, gelecekte hangi meslek mensuplarına ihtiyaç duyuluyor” sorusunu yanıtlayan bir araştırma yok.

Gelecekte hangi mesleklerden insanlara ihtiyaç duyulacağı, ne kadar kişinin istihdam edileceğinin araştırmasını ne Yükseköğretim Kurulu ne Milli Eğitim Bakanlığı ne de Devlet Planlama Teşkilatı yapmış.

DEVLETİN İŞ SAHASI RAPORU YOK
Sadece Devlet Planlama Teşkilatı, 8’inci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda 23 ile ilgili bölümünde daha çok sağlık ve teknik alanlardaki mesleklerle ilgili ihtiyaçlara yer verdi. Ancak, bu da bu yıl sınava giren ve daha sonra iş hayatına atılacak üniversite mezunları için gelecekteki istihdam durumunu net olarak ortaya çıkarmasa da 24. DPT’nin verilerine göre hekim, diş hekimi, hemşire, ilköğretim öğretmeni, polis, bilgisayar mühendisliği, çevre

mühendisliğinden yana tercih kullananların iş bulma şansı gelecekte yüksek. Ancak, ortaöğretim öğretmeni, mimar, inşaat mühendisi, elektrik-elektronik mühendisi, maden ve petrol mühendisi, jeodezi¹⁾ mühendisi, ziraat ve orman mühendisi ve veteriner olmak isteyenlerin gelecekte iş bulma şansları 25.

GENÇLER ÜNLÜ OLMAK VE PARA KAZANMAK İSTİYOR

Devlet Planlama Teşkilatı’nın bu verileri bulunurken, üniversite kapısında yığılan adayların gönlünde farklı meslekler yatıyor. 26, ünlü olacakları ve para kazanacakları meslekleri kartvizitlerine yazmak isteğinde. Uzmanların gençlere önerisi ise yükselen değer olarak kabul edilen bazı gözde mesleklere yönelmeleri.

Önümüzdeki yıllarda önemi artacak mesleklerle ilgili konuştuğumuz Uğur Dershaneleri Rehberlik Birimi Başkanı Turgay Polat “Hayat koşulları meslek tercihlerini de değiştirdi” diyor.

“Geleceğin meslekleri sıralamasında psikiyatri, spikerlik ve imaj mühendisliği ‘in’ inşaat mühendisliği ve diş hekimliği **out!**” Polat, dershanede öğrenim gören 5 bini aşkın genç üzerinde yapılan araştırmada, tıbbın yıldızının geçmişe oranla çok az parladığını, gayrimenkul danışmanlığı yani emlakçılık ve doktorluğun hâlâ 27 meslekler arasında yer aldığını belirtiyor. Araştırmaya göre, geleneksel mesleklerin papucu dama atıldı. Şöhret ve bol kazancın kapılarını açan meslekler gençlerin yeni gözdesi.

BİLGİ TOPLUMU MESLEKLERİNİ SEÇİN

MEF Dershaneleri Rehberlik Bölüm Başkanı Erdem Kaya ise giderek artan uzmanlık alanlarına dikkat çekiyor: “Birçok meslek de teknoloji ve gelişen ihtiyaçlar doğrultusunda fonksiyonunu yitirip yok olmakta, şekil değiştirmekte. Daktilo tuşlarının yerini bilgisayar 28, plağın yerini CD aldı. İşler, işlevler hızla değişiyor. Elektronik posta, e-devlet çağındayız. Bilgisayar, iletişim, elektronik teknolojileri çağımıza damgasını vurdu. Bu üstünlük sürecek.”

Erdem Kaya üniversitelerin lisans programında geleceğin bazı gözde meslekleri hakkında eğitim almanın mümkün olduğunu,

Eindexamen Turks vwo 2006-I

havovwo.nl

bazı mesleklerin yolunun yüksek lisanstan geçtiğini vurguluyor. Üniversite adayı gençlerin öncelikle yapması gereken, hedefledikleri mesleğin eğitimi hakkında ayrıntılı bilgi edinmek.

Kaya, DPT verilerinin bazılarının aksine geleceğin gözde mesleklerini şöyle sıralıyor: “Elektrik-elektronik mühendisliği, elektrik-elektronik onarım elemanları, elektronik yarı iletkenlik uzmanları, bilim adamları, sistem analistleri, iletişim, stratejik iletişim, strateji uzmanları, psikolojik danışmanlar, siber pazarlamacılık, teknoloji hukuku, imaj danışmanlığı, yaşam antrenörlüğü, bireysel yatırım danışmanlığı, ses ve görüntü uzmanlığı, akustik uzmanlığı, lojistik,

mekatronik mühendisliği, üretim sistemleri mühendisliği, biyomühendislik, uluslararası ticaret, uluslararası hukuk, akademisyenlik.

Hürriyet

Tekst 8

Vitrindekiler

1

Hava Atışı/ Utku Erişik/ Çınar Yayınları/ 200 s.

Rıfat Ilgaz'ın Akçakocalı gençleri spor yapmaya alıştırmaları ile, işleri durma noktasına gelen kahvehane sahibinin öfkesi, 1953'te kızların kendisinden Pia istediği Attilâ İlhan; 2003'te kızların kendisinden imza ve öpücük istediği Beşiktaşlı İlhan, Can Yücel'in 'yumurta'sının bir Fenerbahçe-Galatasaray maçında Hasan Şaş'ın kafasında patlaması, Sait Faik'in sessiz sedasız futbol oynayan çocukluğu. Hava Atışı, ustalarının önünde saygıyla eğilirken, bugüne eleştirel gözlerle bakan genç bir yazarın farklı gözlemlerini özgün bir dille anlattığı kitabı, okuru şeref tribününe oturmaya çağırıyor.

2

Bir Kutu Daha/ Murathan Mungan/ Metis Yayınları/ 187 s.

Murathan Mungan, 2000 yılında kültür sanat sorunları üzerine yazdığı düzyazılarını "Meskalin 60 draje" adıyla bir araya getirmişti. Kitabın prospektüsünü bitirirken "Eğer bu kitaptaki yazıları severseniz ya da sizi yeni tartışmalara kışkırtmayı başarırız, bu kitaptaki yazıların birçoğunun tamamlayıcısı, sürdürücüsü olduğunu düşündüğüm yeni yazılardan belki "Bir Kutu Daha" diyordu. Kitapta bahsedilen yazıların tamamlayıcısı "Bir Kutu Daha" yayımlandı.

3

Münif Paşa – Batılılaşma Sürecinde Çok Yönlü Bir Osmanlı Aydını/ Ali Budak/ Kitabevi/ 685 s.

Münif Paşa, XIX. yüzyılın ikinci yarısına damgasını vurmuş sayılı aydınlardan biridir.

Batı'ya açılan iletişim kanallarının hemen hepsinde varlık göstermiş, yalnızca kendi döneminin değil sonrasının düşünce hayatını da etkilemiştir. Ancak, yenileşme denilince, genellikle, Mustafa Reşid Paşa, Şinasi ve Namık Kemal eksensiz bir hareket anlaşılacağı için, devrin birçok ismiyle birlikte Münif Paşa adı da gölgede kalmıştır. Çalışmamızın çıkış noktası bu tespite dayanmaktadır. Zaman zaman bir tür karşılaştırma metodunun benimsenmesi, Tanpınar'ın söyleyişiyle; Şinasi ile Namık Kemal'in karşısına behemahal bir adam çıkarmak amacını taşımamaktadır. Yapılmak istenen; olsa olsa gecikmiş bir borcu öderken, devre yönelik dar bakış açısını da biraz olsun genişletmektir.

4

Güvercine Ağıt/ Gürsel Korat/ Can Yayınları/ 278 s.

Güvercine Ağıt, 1294 yılının ağustos ayının son gününde, Anadolu'nun beş ayrı noktasında yağmur altında yaşanan olaylarla açılır. Romadaki tarihsel zenginlik, roman kişilerinden de bellidir: İspanya'dan Venedik'e, Balkanlar'dan Kayseri'ye kadar geniş bir coğrafyanın insanları, etnik özellikleri ve dilleri, şairane bir sahilik içinde verilmiştir. Tarihimizin bu özel alanı ve dönemi, Korat'ın kitaplarına bütünlüklü bir yapıyla girerken, birbirini içine girmiş inançların yarattığı farklı dünya, Bektaşisi, keşişi, emiri ve dervişleriyle geniş bir yelpazenin insanları, romandaki yerini alıyor.

5

Güvercincik/ Özlem Süyev Zat/ Genç Mephisto Kitabevi/ 153 s.

Aslında, yaşamda her şey bir “an”lıktır. Ve birden bu gerçeği duyumsarız. Koskoca sandığımız yaşamlar sadece bir “an”dır, sevdalarımız, umutlarımız, kaybedişlerimiz de öyle. Ve o bir “an”da gizlidir tüm varoluşumuz. O, bir “an”lık ömürlerde, kimi zaman bir kartal, güvercincik’e, masum bir çocuk, acımasız bir zalime dönüşür. Hayatla bazen şakalaşırız, bizi güldürebilir. Ama o yine de sırlarını vermek istemeyen bir ketumdur. Savaşın nefesini hissederken, barış türküleri tuttururuz. Yaşam aslında bir düş denizi ve hepimizin içinde farklı dünyalar saklı. Bu kitaptaki öykülerin her biri içimizdeki o saklı dünyalara kapılar açıyor.

6

İki Esir/ Lajos Zilahy/ Çeviren: Füsün Doruker/ Altın Kitaplar/ 445 s.

Yaşadıkları aşkı hiçbir şeyin yok edemeyeceğine inanan Peter ve Miette, o yakın düşmanın zulmünü en derinden yaşayan iki gençtir. Peter, I. Dünya Savaşı'nın

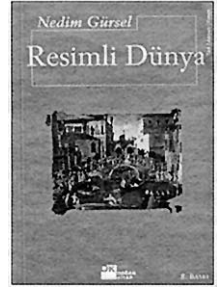

en ağır koşullarının yaşandığı ülkesi Macaristan'da orduya yazılır ve ne yazık ki bir süre sonra esir düşer. Yıllar süren ayrılık ve acılar iki genci derinden yaralar. Ama yaşadıkları aşk her zorluğa katlanmaları için tek dayanaklarıdır. Peter savaşın oradan oraya savurduğu yitik hayatlar içinde ayakta kalmaya çalışırken Sibirya'nın en ücra köşelerinde yaşam savaşı verir, ama bu iki gencin öyküsü burada, bu lanet yerde hiç beklenmedik bir biçimde birbirine bağlanır.

7

Resimli Dünya/ Nedim Gürsel/ Doğan Kitap/ 318 s.

Nedim Gürsel'in ilk kez 2000 yılında yayımlanan, gerek yurtiçinde gerek yurtdışında büyük yankı uyandıran romanı “Resimli Dünya”, sanat tarihi profesörü Kâmil Uzman'ın İtalyan Rönesans resmindeki Osmanlıların izini sürmek için gittiği Venedik'te geçiyor. Roman boyunca tüm Rönesans ressamlarının eserleri arzı endam ediyor, tıpkı su şehrinin kanalları, köprüleri, tarihi binaları gibi... Görselliğin romanı diyebiliriz “Resimli Dünya” için. Gürsel kitaba, profesörün zaman zaman çocukluğuna, zaman zaman da yaşadığı kente, İstanbul'a yaptığı hayal yolculuklarıyla başka bir açı kazandırmayı da ihmal etmemiş.

Cumhuriyet

Tekst 9

‘Genetik bilime yatırım yapan kazanır’

Reyhan Oksay

Dergimizle yaptığı röportajda Enriquez, genetiğin dünyayı ve ülkemizi nasıl değiştireceği konusundaki görüşlerini şöyle dile getiriyor:

- 1 **Bilim Teknik- Kitabınızda genetik biliminin dünyada köklü değişiklikler yaratacağını söylüyorsunuz. Ayrıca “Teknoloji kibar değildir... Lütfen demeyi bilmez” diyerek, bu değişikliğin aniden ortaya çıkacağına dikkat çekiyorsunuz. Sizce dünya ve Türkiye bu değişikliğe ne kadar hazır?**
 - Korkarım dünyanın büyük bir kısmı bu değişikliğe hazır değil. Genetik bilimi dünyayı pek çok açıdan etkileyecek. Bunların başında tarım, sanayi, tıp ve iş hayatı geliyor. Şu anda, biz konuşurken bile, dünya dönüşü olmayacak biçimde değişiyor. Sözgelimi eskiden hamile kalmanın tek bir yolu vardı. Şimdi ise 17’den fazla yolu olduğunu biliyoruz. Tüp bebekler, taşıyıcı anneler, hamile kalan büyükanneler, yetim embriyolar... İnsanlar bu değişimin farkında bile değil.
- 2 **Bu farkında olmama halinin bir bedeli olmalı. İnsanlar bu bedeli nasıl ödeyecek?**
 - Önce şu iki soruyu yanıtlamamız gerekiyor. Dünya bütün olarak 100 yıl öncesine göre daha mı iyi durumda? Bunun yanıtı evet, çünkü pek çok açıdan yaşam kalitesi yükseldi. Sözgelimi çocuk ölümleri azaldı; pek çok insan daha konforlu bir yaşam sürdürüyor, daha iyi besleniyor. Kısaca dünyanın genel olarak daha zengin olduğunu iddia edebiliriz. Ancak bu arada uluslar arasındaki refah seviyesindeki uçurumlar kapanacak mı? Yoksul ülkeler var güçleri ile bu farkı kapatmaya uğraşıyorlar. İşte bu aşamada genetik konusuna yatırım yaparlarsa bu farkı çok hızla kapatabilirler. Kısaca bilgi odaklı bir ekonomi oluşturmayı başaran ülkelerde dünyanın en zengin insanlarından bazıları yaşıyor. Bu ülkelere en güzel örnek Singapur.
- 3 **Bu fırsatı yakalamak için ne yapmaları gerekiyor?**
 - Önce eğitime yatırım yapmalılar. Yine Singapur’u örnek vereyim. 1950 yılında Singapur çevresinden soyutlanmış, küçük, yoksul bir adaydı. Hatta 1965’e kadar devlet bile olamadı. Bu ülkenin tek seçeneği insanlarını eğitmek, devletini yeniden yapılandırmak, bilgiyi kendisine çekmek ve işe

- koyulmaktı. Böyle de oldu. 1985 yılında Singapur’da kişi başına gelir 8.116 dolardı. Eski sömürgeci devleti olan İngilizler ise 11.237 dolar kazanıyordu. 1999’da Singapurlular İngilizlerden yüzde iki oranında daha zengindi.
- 4 **Eğitilmiş beyinlerin yararlı olması için sağlam bir altyapı gerekmez mi? Bu altyapının olmadığı ülkelerde beyin göçünün çok hızlandığını görüyoruz.**
 - Beyin göçü tahmin ettiğiniz gibi kötü bir şey değil. İnsanların ülkelerine yararlı olmaları için mutlaka kendi ülkelerinde olmaları gerekmez. İnternet aracılığı ile her yerde çalışabilir ve bilgi alışverişinde bulunabilirler. Üretim ekonomisinde bir fabrikaya gidip ortaya mal çıkartmanız, ya da masanıza oturup çeşitli belgeleri elden geçirmeniz gerekirdi. Şimdi bilgi ekonomisinde evinizde, masanızın başında, otelde, uçakta çalışmanız mümkün. Size örnek olarak Kaliforniya’daki çalışan nüfusu gösterebilirim. Bu eyalette çalışanların yalnızca üçte biri dokuzdan beşe, ofiste yapılan bir işte çalışmaktadır. İkincisi Vietnam niçin başarılı, Tayvan niçin başarılı diye kendimize sorarsak, bu ülke çocuklarının yurt dışında eğitildikleri halde, kendi ülkelerinde yatırım yaptıklarını görüyoruz. Bunlar dağıtım ağları kurup bilgi akışını sağlayabiliyorlar. Buna en güzel örnek Çin ve Hindistan’dır. Yurtdışında eğitilen ve deneyim kazanan Çinli ve Hintliler ülkelerinde kurdukları şirketlerle dünyada seslerini duyurabiliyorlar. Hindistan’ın Bangalore eyaleti, dünyanın ikinci büyük yazılım üreticisi haline geldi. Her gün kullandığımız yazılımların bir kısmının Hindistan’da üretildiğini biliyor muydunuz? Ya da Prodigy CampUSA’nın sahibinin bir Meksikalı olduğunu?
 - 5 **Bu bağlamda Atatürk’ün reformlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?**
 - Komşularınızın yapamadığını Atatürk’ün liderliğinde siz yaptınız; veri aktarımı için sizin için en uygun ortamı yarattı. Bunun adı harf devrimiydi. Atatürk harf devrimi ile veri iletimini büyük ölçüde kolaylaştırdı. O yüzden Türkiye bugün çok daha ileride.
 - 6 **Genetik gelişmeler dünya barışını güçlendirebilecek özelliğe sahip mi?**
 - Bence evet. Genetik bilgilerin yardımıyla gelişmiş bir ülkenin başkalarının toprağına göz dikmesine gerek kalmayacak. Sözgelimi tarımda genetik yapısı değiştirilmiş ürünlerle sağlayacağınız üstünlük, daha fazla miktarda toprağı ihtiyacı bırakmayacak. Kısaca

nitelik, niceliği sollayacak. Size bu konuda örnek olarak Rusya'yı gösterebilirim. Sovyetler ortadan kalktıktan sonra Rusya eğitilmiş beyinleri kaçırdı. Ve koskoca ülke giderek parçalandı. Kaldı ki dünyada yeni eğilim, büyük ülkelerin giderek küçülmesi. Bu da şu anlama geliyor; Büyük ülkeler bölünüyor ve yerlerinde çok sayıda küçük ülkeler kuruluyor.

7 • **Bu trende küreselleşme de diyebilir miyiz?**

• Küreselleşme etmenlerden yalnızca biri. Demokrasi ve farklı ekonomik sistemler de bu gidişatta önemli rol oynuyor.

8 • **Türkiye'nin sizce bu yarıştaki şansı ne?**

• Bana kalırsa doğru bir yönetim ile yarışta şansınız büyük. Eğer kartları doğru oynarsanız, 15 yıl içinde gelişmiş ülkelerin arasında yer almamanız için hiç bir neden kalmaz. Şu anda bir dönüm noktasında olduğunuzu görüyorum. Bu aşamada doğru yolu seçerseniz bir daha önünüzü kimse kesemez. Yapmanız gereken tek şey bilimin gerisinde kalmamak. Bu bağlamda bilime yönelmiş, bilime meraklı çocuklar yetiştirmek

çok önemli. Türkiye AB ile bütünleşecekse yapması gereken şey teknoloji, bilim, yaratıcılık ve yenilikçilik konusunda bakış açısını değiştirmek ve patent geliştirmek. Bir de bundan 15 yıl sonrasında Türkiye'nin en büyük rakibi Avrupa olmayacak. Rakipleriniz Çin, Kore, Singapur gibi ülkeler olacak. Bu ülkeler sizi korkutmalı. Kısaca 21. yüzyılda Avrupa ile değil, Asya ile rekabet etmeniz gerekecek.

Eczacıbaşı'nda yaratıcı ve yenilikçi buluşmalar 2003'ün konuk konuşmacısı Juan Enriquez

Cumhuriyet Bilim-teknik

Tekst 10

Bir Portre

Piyango... Size de çıkabilir?

İrfan Kalaycı

- 1 “Büyük ikramiye... size de çıkabilir!..”
Yılbaşı yaklaşırken sıkça duyduğumuz bu sözün, ekonomiden politığe kadar uzanan bir derinliği vardır. Bir anda ve çok zengin olma duygusunun dayanılmaz ağırlığını taşı(ya)mayacak insan yok gibidir. Bütün dünyada piyangoculuğun, taraflarına sağladığı tatlı kârlara ve toplumdaki gelir bölüşümünde yarattığı dalgalandırmalara bakılırsa, kendine özgü çok güçlü bir işlevselliği sözkonusudur.

Nereden nereye?

- 2 Batı dillerinde “Lotarya” (Lotterie) terimiyle anlatılan ve Tanzimat’la birlikte ortaya çıkan piyango sözcüğünün kökeni; “bir zamanlar İtalya’nın kimi yörelerinde bazıları beyaz kartlarla oynanan bir lotaryada kazanan kağıtların rengi olan beyaz’ın (bianco) İtalyancası...”
Dünyada ilk sistemli piyangoculuğa geçiş, 1530 tarihinde İtalya’da “Floransa Piyangosu” adı altında gerçekleşmiş. Piyangoculuk, ulusal boyutunu ilk kez 1539’da Fransa’da almış; Kral I. François, gelirin bir kısmının devlete bırakılması koşuluyla “Fransa Kraliyet Piyangosu”nu kabul etmiş. İngiltere’de ise, devlet piyangosu ilk kez 1568’de bir liman inşaatının giderlerini karşılamak amacıyla düzenlenmiş ve ardından lotaryacılık bütün Avrupa’ya yayılmış.
- 3 Osmanlı dönemi için tarihsel piyango çekilişi Şubat 1889 yılında olup çekilişin birinci ikramiyesi 15.500 kuruştur. Cumhuriyet’in ilanından sonra, hava savunma gücünü desteklemek amacıyla piyango düzenleme hakkı 1926’da Türk Tayyare Cemiyeti’ne verildi. 5.7.1939 tarihli 3670 sayılı yasayla yine aynı amaçla ve Maliye Bakanlığı’na bağlı olarak Milli Piyango İdaresi (MPİ) kuruldu.
- 4 Ülkemizde MPİ’nin düzenlediği pek çok şans oyunu var: Başta Piyango olmak üzere; Sayısal Loto, Süper Toto, Skor Toto, Kazı-Kazan, 10 Numara, Şans Topu, Futbol Şans ve At Yarışları. Bunların arasında en eski ve popüler olanı piyango biletidir. Ayrıca, kolayca zenginleşme yöntemleri konusunda arayışlar sürdükçe ve doğal olarak teknoloji geliştikçe ulusal ve küresel düzeyde daha bir çok şans oyunu çeşidi ortaya çıkacaktır.

Yakın bir geçmişte, Türkiye’den de katılımın sağlandığı bir Avrupa Piyangosu çekilişi yapılmıştı. İnsanoğlunun sınırsız parasal hayalleri bir “dünya piyangoculuğu”nu zorlamaktadır.

- 5 Şans oyunlarının ekonomi politikası için üç önerme ileri sürülebilir: Şans oyunlarının ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile, bir toplumun sınıfsal yapısı ile ve ekonomik kriz ile ilişkisi nedir?

Gelişmiş ülkelerde (GÜ) de az gelişmiş ülkelerde (AGÜ) de çeşitli düzeylerde ve beklentilerle şans oyunları oynanıyor. 2003 yılında yapılan bir araştırmada gelişmişlik düzeyleri farklı bir dizi ülkenin şans oyunlarına ne kadar para yatırdığı gösterildi. İncelenen 58 ülke arasından, şans oyunlarında gerçekleştirilen satış hacmine göre ilk sırayı 6.2 milyar \$ ile ABD alırken, onu Fransa, Almanya ve Japonya izliyor. Kişi başına yatırılan para açısından ise ilk üç sırada 122, 97 ve 92 \$ ile Cebelitarık, Norveç ve Finlandiya yer alıyor. AGÜ karakterinin baskın olduğu Çin, toplam 1 milyar \$’dan fazla para yatırmasına karşın, bu rakam kişi başına 1\$’dan daha azdır. Türkiye, ciro liginde 28., kişisel harcamada 41. sırada. Dikkat edilirse, GÜ’de şans oyunlarına ilgi daha fazla, AGÜ’de ise daha azdır. Ülkelerin gelişme düzeyleri ile şans oyunlarına ilginin ters orantılı olduğunu ölçen deneysel bir çalışmaya rastlanmamaktadır.

- 6 Ekonomik kriz konjonktürlerinde, umutları pazarlayan şans oyunlarına olan ilgideki değişme de önemlidir. Yapılan bir araştırmaya göre, kriz dönemlerinde işsizler ve orta sınıftan gelenler piyangodan uzaklaşmakta,

paradoksal olarak, zenginler daha fazla bilete yönelmektedir.

Bu durumun psikolojik yorumu şöyledir: ‘Bir loto oyuncusunun 6 doğru numarayı yakalaması 13.938.816’da 1 olasılıktır. Yani kişi, yüzde 0,000.007 oranında şanslı. Buna göre, ekonomik kriz ortamında insanlar çok az şansa sahip oldukları bu alandan çekilip, bu küçük paraları bile biriktirmeyi hedeflerler.’ Bu araştırmanın ulaştığı sonuca göre, krizlerden etkilenmeyen tek sektör varsa, o da piyango sektörüdür.

2003 yılbaşı çekilişi için MPİ 160 trilyon TL tutarında bilet bastı ve 94.6 trilyon TL de dağıtacak. Gayri safı hasılatın %10’u Tanıtma Fonu’na, toplam kârın %95’i Savunma Fonu’na, bir bölümü vergi ve diğer katkılar olarak Hazine ile diğer kamusal fonlara aktarılacaktır. Bütün bu rakamlar karşısında şu soruları sormamak elden değil:

Acaba!

- 7 En zorundan başlanırsa... Bu kadar paranın dağıtılmasıyla, gerçekten toplum zenginleşecek mi ya da ne kadar zenginleşecek? Zengin-yoksul makasının fazlasıyla açıldığı, bir toplumda; şans oyunları bazı yoksulların zenginleşerek sınıf atlaması olasıdır. Ancak buradaki zenginleşme salt bireyseldir, toplumsal değil. Bir ülkede ne kadar kolayca para kazanma anlayışı ve davranışı egemense, bireylerin o

kadar başkalarının aleyhine zengin olması ve buna karşılık tepkisel bir “servet düşmanlığı” riski vardır. Dolayısıyla, özellikle her yılbaşında güncellenen piyango çekilişleri, gelir bölüşümü sorununu bir ölçüde azaltmakta mıdır, yoksa bu sorunu daha da mı derinleştirmektedir?

Özellikle büyük “talih kuşu”nun konduğu insanların çoğu, kazandıkları paraların başlarına “bela” olduklarını anlatırlar.

Neticede;

8

Piyango ikramiyeleri astronomik rakamlı olmamalı. Salt birkaç kişiye büyük rakamlı paralar yerine, pek çok kişiye küçük-orta hacimli paralar ödenmelidir. Bu, belki bilet satış hacmini daraltabilir, ama öte yandan yapay zenginleşmeye karşı toplum vicdanını rahatlatır.

Piyangodan iyi kazanmış bir kişiye, daha sonra yine kazansa bile, ödeme

yapılmamalıdır. Aksi halde, zengini bir kez daha zengin yapmak olur ki, bu, bir başka yoksulun zengin olabilmesini engellemek anlamına gelecektir.

Günümüzde, Türkiye başta olmak üzere, bütün dünya için en büyük ve asıl “piyango”, iş-aş sahibi ve sağlıklı olmak, dahası insan gibi yaşamak olsa gerek. Bir anda çok para kazanmak ise, bu insanca yaşamının yanında bir “fantazya” olabilir ancak.

Cumhuriyet

Lees bij de volgende teksten steeds eerst de vraag voordat je de tekst zelf raadpleegt.

Tekst 11

Kayağın Tarihçesi

1 Tarihçiler insanların daha tekerlek icat edilmeden önce kar ve buz üzerinde kayak veya benzeri araçlarla hareket edebildikleri görüşünde birleşiyorlar. 1921 yılında İsveç'te bulunan çam ağacından yapılmış ilkel kayağın (Hoting Ski) 4500 yaşında olduğu saptanmıştır.

2 Finlandiya ve İzlanda'da, öte yandan Kuzeydoğu Asya'da ve Kanada'da kayak ve benzeri araçların kalıntılarının bulunmasını açıklamaya çalışan Alman araştırmacı C. I. Luther'in teorisine göre, tarih öncesi kayağın Orta Asya'da Sibirya ve Moğolistan ile komşu olan Altay bölgesinden üç yöne doğru yayıldığı varsayılmaktadır:

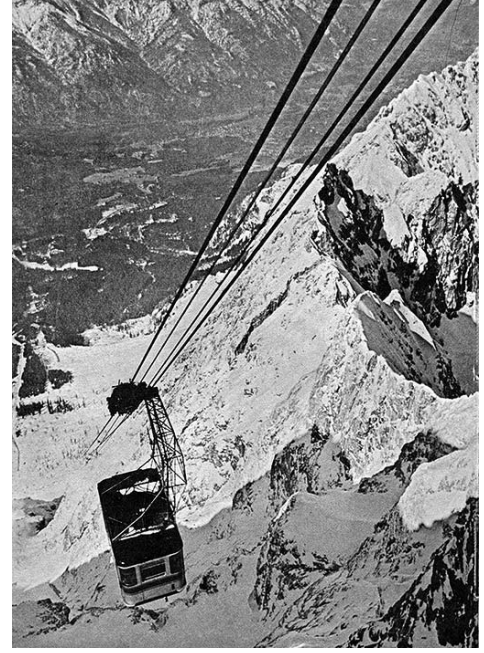
- Buzul devrinin sonlarında kuzeydoğuya Mançurya yarımadasına ve Bering yolu ile Kuzey Amerika'ya
- Kuzey batıya; İskandinavya ve İzlanda'ya
- Balkanlar'a ve Anadolu'ya.

3 Tarih öncesi kayak veya benzeri araçların bulunduğu bölgelerin jeolojik yapıları incelendiğinde, bu araçları kullanan ilkel insanların av hayvanları ve balıkların bol olduğu bataklık göl gibi su kenarlarında yaşadıkları anlaşılır. Bir teoriye göre bu insanlar yazın çamurda, kışın da karda batmamak için değişik biçimlerde ağaç parçalarını kullanmayı öğrendiler.

4 1929 yılında Norveç'te ortaya çıkarılan ve 2500 yılında olduğu tahmin edilen kayak ise daha gelişmiştir ve özellikle uçların bükülü olması ile dikkati çeker. Bazı araştırmacılara göre Laponlar'ın kullandıkları kayakları geliştirmeleri de aşağı yukarı 2000 yıl kadar sürdü. Laponlar bir ayaklarına kısa ve dar, diğerine uzun ve geniş kayak takarak değişik araziye uyum sağlıyorlar, örneğin düzlüklerde kısa kayağın itmesinden yararlanarak hız kazanıyorlardı. Bu zekice buluş 19.yüzyıla kadar ortadan kaybolmadı.

Orta Çağda

5 M.S. 1000-1200 yılları arasındaki Norveç ve Fin kayıtlarına göre avcılar, bazı askeri birlikler kayaklarla hareket ediyorlardı. 16. yüzyıldan itibaren İskandinavya, Rusya gibi kışın uzun süre karla kaplı ülkelere giden ve izlenimlerini yazan araştırmacılar gördükleri

kayakçılardan bahsettiler ve resimlerini yaptılar.

6 Orta Avrupa ve Kuzey Amerika'da: Kuzey ülkelerinde ulaşım aracı olarak kullanılan kayak, göçler ve savaşlar nedeniyle Orta Avrupa'ya doğru yayıldıysa da 17. ve 18. yüzyıldaki yöresel birkaç uygulamanın dışında 19. yüzyıl sonlarına kadar Alpler'deki yüksek vadilerde yaşayan insanların kullandığı bir araç haline gelmedi. Bunda dağların yapısının ve kar örtüsünün Kuzey Avrupa'ya göre çok farklı oluşu da rol oynadı. Öte yandan Orta Avrupa ve Alpler'den önce, 19. yüzyıl ortalarında Kuzey Amerika'da Norveçli altın arayıcılarının etkisiyle sportif amaçlı kayakçılığın başladığı görülür.

7 Avrupa'da şehirleşme ve sanayileşme sürecinin başlamasıyla birlikte kentlerde yaşayan ve ekonomik güçleri de giderek artan insanlar sağlıklı bir ortamda dinlenmek ve spor yapmak için yazın deniz kıyılarına, kışın da dağlara yöneldiler. Böylece Alpler'de dağ turizmine ve kayakçılığa dayalı büyük bir faaliyetin başlaması için uygun ortam hazırlanmış oldu. Endüstrinin gelişmesi, kayak malzemelerinin yapımını da olumlu yönde etkiledi; değişik amaçlar için kullanılan

- kayaklar, bağlamalar geliştirildi. Mekanik tesisler devreye girmeye başladı.
- 8 Bu çerçevede Avrupa'da ilk kayak kulüplerinin 19. yüzyıl sonlarında kurulduklarını görüyoruz; 1891 Viyana, 1893 Glarus-İsviçre, 1896 Grenoble gibi. İlk uluslararası yarış ise 1907 yılında düzenlendi.
- Alp Kayakçılığının gelişmesi**
- 9 Avusturyalı Matthias Zdarsky (1856-1940) Alp kayakçılığının öncüsü olarak tanınır. Zdarsky 20. yüzyıla kadar geçerli olan Norveç tekniğinin yerine, kayak ayakkabılarını yeni tip bir bağlamayla kayaklara iyice tespit ederek, yüksek Alp dağlarına uygun bir kayak tekniği geliştirdi. Böylece vücudun döndürme hareketleri kayaklara daha iyi iletilebiliyordu. Oysa Telemark dönüşüne dayanan Norveç tekniğinde ayakkabılar sadece kayağa ucundan bağlıydılar.
- 10 Bu arada Fransa ve Avusturya'da kayakçılığın gelişmesinde ordu da büyük rol oynadı. Avusturya'da Zdarsky'nin teknik bilgilerinden yararlanan Albay Georges Bilgeri bu konuda gelişmelere önyak oldu, ancak Zdarsky'nin tek sopalı tekniğine karşın Bilgeri çift sopa öneriyordu.
- 11 1920'lerde Avusturyalı Hannes Schneider Arlberg tekniğini ortaya koydu. Bu tekniğin temelini alçak pozisyonda alıkomalı dönüş içeriyordu. Daha sonra hem Avusturyalılar hem de Fransızlar «kayakları, yeterli hız kazanıldıktan sonra, sınırlandırılmış bir rotasyon hareketi ile döndürme» tekniğine geçtiler. Ne var ki 1950'lerde Alberg'de Prof. Stephan Kruckenhauser kısa paralel dönüşleri (Wedeln) dünyaya tanıttı ve Avusturya ekolünü yerleştirdi.
- 12 1970'lere kadar çeşitli ülkelerin, bu arada özellikle Avusturya ve Fransa'nın kendi ekollerini savundukları görüldü, yarışmalarda alınan parlak dereceler de kanıt olarak gösteriliyordu. Ancak bu tarihten sonra kayağın şu veya bu ekole kesinlikle bağlanarak kayılmasının doğru olmadığı; karın niteliği, arazinin biçimi ve hıza bağlı olarak değişik tekniklerin uygulanabileceği kabul edilmeye başlandı.

Kaynak: Adam Kayak

Tekst 12

GÜNÜN FİLMLERİ

Mahşere Kadar 10.00 TRT 1
 Armatör babasının yazlık köşkünde bekçilik yapan elektrikçiyle evlenen kızın aşk ve serüven öyküsü. Lütfü Ö. Akad'ın yönettiği filmde, Kartal Tibet, Fatma Girik gibi oyuncular var (1971).

Yıldız Tepe 13.00 Show TV
 Filmde, kimsesiz kalınca Anadolu'nun ıssız bir yöresindeki akrabalarının yanına sığınan bir genç kızın, gizemli bir köşkte ona âşık iki kardeşle başından geçen ürkütücü olayların öyküsü anlatılıyor. Yönetmen: Yağmur Taylan. Oyn: Özge Özberk, Uğur Polat, Ozan Güven (2000).

Önce Aşk 13.55 CINE 5
 (First Comes Love) – Bennett, patronunun güzel kıızıyla yeni nişanlanmıştır. Genç adam sanki bir rüyada gibidir. Fakat iş konusunda yaptığı büyük bir hata herşeyi altüst edebilecek niteliktedir. Bir müze müdürüne yanlışlıkla mail atar. Kalib, aslında düzeltilmesi çok zor olan bu hatayı telafi edebilmek için elinden geleni yapar. Yön: Ron Lagomarsino. Oyn: John Stomas, Annabeth Gish, Jane Sibbett, Robert Stack, Angie Dickinson (1999 ABD, 94 dk).

Çil Horoz 14.20 Kanal D
 Gecekonuda yaşayan üç kızkardeşten fabrika işçisi en küçüğünün, kendisine göz koyan ablalarından birinin kocası, öbürünün oğlu ve bir semt kabadayısıyla ilişkilerinin öyküsü. Yönetmen: Süreyya Duru. Oyuncular: Hülya Avşar, Selçuk Özer, Tuluğ Çizgen, Savaş Yurttaş (1987).

Hayatım Sana... 15.30 TGRT
 Gözleri görmeyen bir kızla, âşık olduğu bestecinin acıklı öyküsü. Muzaffer Aslan'ın filminde, Türkân Şoray, Cüneyt Arkın, Münir Özkul, Gülgün Erdem ve Kayhan Yıldızoğlu var (1970).

Şeref Sözü 15.45 TRT INT
 Sevdiği yoksul kızla, ölümcül hasta varlıklı kız arasında seçime zorlanan üniversiteli bir gencin öyküsü. Osman F. Seden'in Safa Önal'ın senaryosundan çektiği film, duygusal akış içinde aşk, özveri, alınyazısı gibi klasik Yeşilçam motiflerini işleyen, daha çok oyuncularıyla ilgi çeken sıradan bir aile

melodramı. Başrollerinde Tarık Akan, Perihan Savaş, Eşref Kolçak gibi oyuncular var (1977).

Arlette 15.45 CINE 5
 (Arlette) – Arlette isimli genç ve güzel bir kadına, yakışıklı bir genç kur yapmaktadır. Fakat genç kadınla evlenmek isteyen sadece o değildir. Arlette'nin en son talibi ise Frank adında bir kumarbazdır. Frank, Las Vegas'ın en ünlü kumarbazlarına borç yapmıştır. Aslında Arlette'yle evlenmesi de bir oyundan başka bir şey değildir. Çok zengin bir kadın olan Arlette'le evlenince onun parasına da sahip olabileceğini düşünmektedir. Yönetmen: Claude Zidi. Oyuncular: Josiane Balasko, Christopher Lambert, Arnelle. (1997 Fransa, 100 dk).

Yedi Evlat... 16.30 Show TV
 Yedi tane çocuğu olan dar gelirli bir memurun çocuklarından iki tanesini evlendirirken başına gelen trajikomik olayların öyküsü konu alınıyor. Yönetmenliğini Halit Refik'in üstlendiği yapımda, Cüneyt Gökçer, Perihan Savaş, Neriman Köksal var.

Aşk Zamanı 21.00 CINE 5
 (In The Mood for Love) – Bir gazetede editörlük yapan Chow karısının onu aldattığını öğrenir. Üstelik komşuları Lizhen'in kocasıyla. Chowk, kıskançlıktan adeta deliye dönmüştür ve intikam almaya karar verir. Bunun için sinsice bir plan yapar. Lizhen'e kur yaparak onu ağına düşürecektir. Böylece hem de Lizhen'in kocasından intikamını almış olacaktır. Sonunda amacına ulaşır. Yön: Kar-W-al Wong. Oyn: Tony Leung Chiu Wai, Maggie Cheung, Ping Lam Slu (2000 Hong Kong, 98 dk).

Sahilde Cinayet 23.35 CINE 5
 (Seaside Seduction) – Jess, genç ve güzel bir striptizcidir. Ucuz ve gürlütlü gece kulüpleriyle dolu bir sahil kasabasında yaşayan genç kadın, artık buraları terk etmek niyetindedir. Fakat bir gün sevgilisinin cesedi sahile vurmuş bir şekilde bulununca, Jess suçlu durumuna düşer. Bu işten kurtulmaya çalışan genç kadın, kendini karmaşık olayların içinde bulur. Yön: Patrick Coppola. Oyn: Belinda Coppola, Monique Parent (1999 ABD, 90 dk).

Kusursuz Hedef 23.45 atv
 (Perfect Target) – Paralı bir asker yabancı bir ülkeye gönderilir. Gönderilme sebebi o ülkenin başkanıyı korumaktır. Fakat gittiği ülkede bulunuşunun asıl amacının başkana suikast girişimini desteklemek olduğunu farkeder. Yönetmen: Sheldon Lettisch.

Eindexamen Turks vwo 2006-I

havovwo.nl

Oyn: Daniel Bernhardt, Jim Pirri, Brian Thopson, Rober Englund (1997 ABD, 89 dk).

Aşk Silahı 01.05 TRT 1

 (Gun Shy) – Gizli Dea ajanı öldürülmekten kıl payı kurtulmuştur. Ancak görevine yeniden dönebilmesi için psikolojik tedavi görmesi gerekmektedir.

Bunun için grup terapisine katılır. Yönetmen: Eric Blakeney. Oyuncular: Liam Neeson, Oliver Platt, Sandra Bullock (2000 ABD 100 dk).

 İzleyin

 Orta

 Değmez

Yabancı

Yerli